

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 3 (46)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2012

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 3 (46). — Рівне: РДГУ, 2012. — 150 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії і методики виховання та навчання дошкільників, учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді, підготовки майбутніх педагогів.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 24.02.2012 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028, м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 05.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

2. Коберник О.М. Методика організації проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання: навчально-методичний посібник / О.М. Коберник, С.М. Яшук. – Умань, 2001. – 82 с.
3. Ксьонз С. Переваги проектно-технологічної системи навчання / С. Ксьонз. // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2007. – № 4. – С. 9.
4. Орлов П.І. Інформація та інформатизація: Нормативно-правове забезпечення: наук. – практич. посібник / П.І. Орлов. – [вид., доп. і перероб.]. – Харків: вид-во Національного ун-ту. Справ, 2003. – 724с.
5. Тхоржевський Д.О. Методика трудового і професійного навчання та викладання загальнотехнічних дисциплін: навчальний посібник / Д.О. Тхоржевський – [3-тє вид., перероб. і допов.]. – К.: Вища шк., 1992. – 334с.

Резюме. В статті розкривається роль технологічної документації в процесі проектно-технологічної діяльності, її різноманітності і нові підходи до її змісту.

Ключеві слова: проектно-технологічна система, проектно-технологічна діяльність, метод проектів, технологічна документація, технологічний процес, технологічна карта, інструкційна карта, гіперпосилання.

The summary. In the article the role of technological document opens up in the process of project-technological activity, its varieties and new approaches to the maintenance.

Key words: project-technological system, project-technological activity.

Одержано редакцією 22. 12. 2011 р.

УДК: 373. 5. 048. 4

А.І. ВОЙТКО

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОБИ ЯК ПІДГРУНТЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Резюме. В статті розкрито модель педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб.

Ключові слова: педагогічна підтримка, професійне самовизначення, професійна проба.

Постановка проблеми: Актуальність дослідження обумовлена тим, що професійне самовизначення учнів 8-9 класів – це величезна справа, це шлях до саморозвитку та самопізнання. Професійне самовизначення є можливим за умов реалізації потреби в професійній самореалізації та підтримки, яку учень може і повинен отримати від педагога та навчального закладу, в якому навчається. Доцільність дослідження обумовлена тим, що дитина у віці 14-15 років здатна дати оцінку своїм інтересам, схильностям, здібностям не тільки з допомогою цікавих тестів, але й з включенням її в реальну або змодельовану діяльність, так звані професійні проби, організовані в шкільних виробничих, домашніх та інших умовах.

Аналіз дослідження і публікацій. Беручи до уваги, що допрофільна підготовка є відправною точкою професійного вибору, професійне самовизначення учнів 8-9 класів набуває особливої ваги і потребує дієвої педагогічної підтримки. В процесі професійних проб учень отримує досвід тієї роботи, яку вибрав, і намагається визначити чи відповідає характер даної праці його здібностям і вмінням.

Більшість сучасних дослідників розглядають професійну пробу, як засіб активізації професійного самовизначення школярів у курсі трудового навчання.

С.М. Чистякова професійну пробу розуміє, як профвипробовування, яке модулює елементи конкретного виду професійної діяльності (закінчений процес) і сприяє свідомому, обґрунтованому вибору професії. В ході виконання професійних проб учням повідомляються базові дані про конкретні види професійної діяльності, моделюються основні елементи різних видів цієї діяльності, визначається рівень готовності учнів до виконання проб, забезпечуються умови для якісного виконання професійних проб. В процесі виконання проб в учнів актуалізуються отримані знання і уявлення про дану сферу професійної діяльності, формуються початкові професійні вміння, уявлення про себе, як суб'єкта професійної діяльності [3].

М.С. Янцур професійну пробу розуміє, як вид навчально-трудова діяльності учнів, професійне випробування чи перевірка, який моделює найважливіші елементи професійної діяльності (виду праці), має завершений вигляд і спрямований на перевірку професійно-важливих якостей особистості та її придатності до професії [6].

Метою статті є: з'ясування суті та змісту професійних проб як основи педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів, а завданнями – виділити ознаки понять «професійна проба», «педагогічна підтримка професійного самовизначення»; сконструювати модель педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб.

Вклад нового матеріалу: Любов є основою подружнього життя, вінцем і суттю нашого духовного життя, сутністю трудової підготовки молоді, фундаментом педагогічної підтримки школярів в освіті. Хто втратив любов, позбувся всього. Втративши любов, ми втрачаємо і силу, і мир, і радість [5].

«Випробуйте самих себе, ... , пізнавайте самих себе».

«Нехай же людина випробує себе» [1].

Підґрунтям педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів є професійна активізація, яка здійснюється через професійні проби. Для успішного виконання завдань з трудової підготовки і профорієнтації пропонується здійснювати професійну активізацію педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів через професійні проби.

Нами розроблено експериментальні програми професійних проб підготовки учнів основної школи до вибору технологічного профілю навчання у старших класах [2].

Таким чином, професійна проба – це вид навчально-трудової діяльності учнів, спрямований на перевірку професійно важливих якостей особистості, її придатності до професії. Професійна проба – це професійне випробування, в процесі якого людина отримує досвід тієї роботи, яку вона вибрала і намагається визначити, чи відповідає зміст і характер цієї праці її інтересам, нахилам і здібностям. Щоб вирішити проблему професійного самовизначення, необхідно провести ряд професійних проб, і спираючись на реальний досвід початкової роботи у вибраній сфері діяльності, людина зможе вибрати ту, в якій її можливості розкриваються найбільш повно.

Як відмічалось вище, ці проби необхідно реалізувати в старшому підлітковому віці.

Підлітковий вік (8-9 кл.) у психологічній науці розглядається як період професійного самовизначення молодого людини. Протягом цих двох років кожний учень повинен вивчити своє «Я», навчитись виконувати аналіз професій і випробувати свій вибір шляхом виконання професійних проб. Професійна проба є найбільш достовірним і заключним етапом у професійному самовизначенні молодого людини.

Метою професійної проби є випробування на професійну придатність у ситуації близькій до виробничої.

Здібності, нахили, інтереси, любов до праці можна розвинути тільки в праці, про що свідчать результати досліджень С.Л. Рубінштейна, Б.М. Теплова, К.К.Платонова, А.В. Петровського й інших. «Здібності не просто проявляються в праці, вони формуються, розвиваються, розквітають в праці і гинуть у бездіяльності,» - вказують А.Г.Ковальов і В.Н. Мясіщев [2].

Дуже важливо включати учнів у реальну працю, організовуючи її так, щоб вона приносила їм задоволення, усвідомлення важливості, збуджувала позитивні емоції. Виховання особистості в праці тим ефективніше, чим більше надано їй можливостей для вільного прояву своєї індивідуальності, самоствердження свого «Я». «Нехай кожен досліджує своє діло, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому» – відмічається у Вічній Книзі.

В умовах профільного навчання старшокласнику потрібно здійснити життєво важливий вибір. З практики відомо, що дев'ятикласникам зробити це непросто. Дуже часто вони попадають при цьому під вплив випадкових факторів. Наприклад, роблять свій вибір за прикладом однолітків, за порадою батьків чи дорослих, які іноді переоцінюють чи навпаки недооцінюють можливості своїх дітей. Іноді школярі попадають під вплив засобів масової інформації та суспільних стереотипів. Саме тому головна мета допрофільної підготовки – формування у учнів вміння робити усвідомлений вибір на основі аналізу своїх психофізіологічних властивостей [4].

Школярі повинні об'єктивно оцінити свої здібності і нахили як до навчання, так і до окремого його напрямку чи профілю, щоб цей профіль або напрямок відповідав їх здібностям та інтересам.

Ефективність допрофільного навчання потребує налагодження діагностики індивідуальних особливостей учнів, вміння їх систематизувати і на основі отриманих даних рекомендувати їм той чи інший профіль навчання. Опіраючись на результати психодіагностики і спостереження за учнями 8-9 класів, вчителі різних предметів можуть диференційовано підійти до навчально-виховного процесу.

Проведення діагностики індивідуальних особливостей особистості учня та психолого-педагогічний супровід її розвитку передбачає формування допрофільних груп учнів основної школи і має включати результати комплексної діагностики (навчальні мотиви, інтереси, здібності, нахили).

З цією метою використовуються ряд методик: диференційно-діагностичний опитувальник (ДДО); оцінювально-діагностична анкета інтересів (ОДАІ), орієнтовно-діагностична анкета спрямованості інтересів (ОДАСІ); «До якого типу професії ви схильні?».

У ході дослідження інтересів також використовується метод творів, який точніше ніж анкети, дає змогу виявити особистісне ставлення дітей до уроків та предмета власного інтересу, характер, хобі, тощо. Психолого-педагогічний аналіз учнівських творів допомагає виявити ступінь і рівень усвідомленості профільних інтересів, ступінь емоційної захопленості і навіть сам характер інтересів. Метод анкетування дає можливість досить чітко визначити наявність, глибину і спрямованість певних інтересів учнів середньої ланки шкільної освіти.

Але попередня професійна психодіагностика спрямовує особистість для перевірки своїх інтересів, мотивів і намірів в реальній діяльності, шляхом виконання професійних проб.

Професійні проби принципово особистісно орієнтовані, тобто, з одного боку, вони задовольняють якийсь запит (якщо він, звичайно, є) підростаючої особистості, з іншого – оцінює результати і дає висновки сам (і тільки сам) виконавець проби. Тут працює схема інтерактивної взаємодії у навчально-трудої діяльності (див. мал.1).

Ефективність допрофільного навчання потребує широкого запровадження професійних проб в основі яких лежить чітко налагоджена діагностика індивідуальних особливостей школярів, глибоке вивчення світу професій та практичне діяльне співставлення «себе» з вимогами професій. Тільки так випускник 9-го класу може вибрати профіль навчання в старшій школі.

Мал.1. Схема інтерактивної взаємодії в процесі педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів

Враховуючи генезис становлення методу професійних проб з точки зору професійної консультації, профільного навчання та технологій педагогічної освіти приходимо до висновку, що професійна проба – основна форма професійного самовизначення учнів. Метод професійних проб – сучасна нетрадиційна педагогічна технологія особистісно орієнтованого навчання спрямована на виявлення кожним учнем профілю (професії) для подальшого опанування нею, що активізує процес професійного самовизначення учнів.

На основі проведеного нами аналізу педагогічної підтримки учнів в до профільній підготовці ми побудували модель педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб, яка включає в себе мету, завдання, зміст, принципи, форми, методи, засоби, мотиви, результат, а також основні складові та три рівні в порядку складності професійної проби, кожний з яких передбачає три напрями: технологічний, ситуативний та функційний (див. мал. 2.). Запропонована нами модель найбільш повно розкриває взаємну, доброзичливу, профорієнтаційно-визначальну діяльність учнів та вчителя, яка розглядається нами, як обґрунтована і спланована, що передбачає залучення учнів 8-9 класів до вирішення питань їх професійного самовизначення. Модель педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів в рамках допрофільної підготовки передбачає дотримання таких педагогічних умов: систематичність (відібрані засоби й методи повинні використовуватись систематично, бо епізодичне використання не дає необхідного ефекту); цілеспрямованість (підбір форм і методів в залежності від конкретних завдань професійної проби); цілісність (використовувані засоби, форми й методи при проведенні професійної проби повинні представляти цілісну систему); діагностичність (проведення діагностики особистісних змін і корекції на цій основі індивідуальної освітньої траєкторії учня), діалогічність (спілкування в процесі виконання професійної проби будується на основі емпатії).

Висновки: Таким чином, основою педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів виступає професійна проба, як вид навчально-трудова, профорієнтаційної, допрофільної діяльності школярів під час якої вони отримують досвід вибраної праці і намагаються визначити, чи відповідає зміст і характер даної роботи їх професійним інтересам, нахилам і здібностям. Професійна проба виступає інтегральним вектором процесу професійного самовизначення саме учнів 8-9 класів, адже їм необхідно зробити вибір: профіль старшої школи, ВНЗ I-II рівня акредитації, ВПУ.

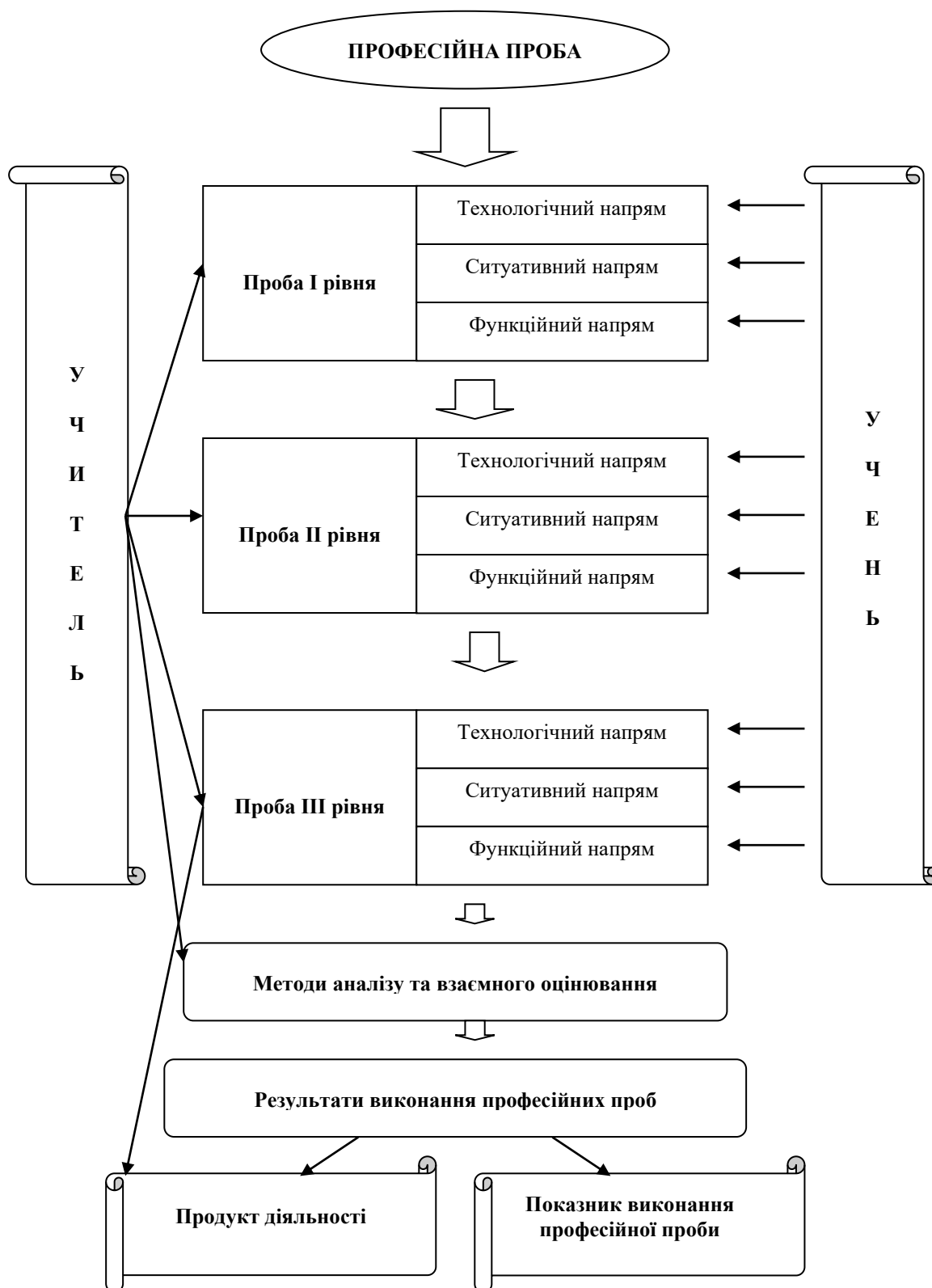
Головним напрямом допрофільної підготовки є організація та проведення професійних проб учнів 8-9 класів в шкільних, позашкільних, виробничих і домашніх умовах. Професійна проба поєднує в собі профпросвітній, діагностичний, профконсультаційний складові напрями всієї шкільної профорієнтаційної роботи та виступає дієвим важелем залучення батьків до спільної з школою, державними інститутами надання допомоги у вирішенні профорієнтаційних питань. Під час виконання професійних проб відбувається саморозвиток дитини, здійснюється поглиблене розуміння індивідуальності кожної особистості, розкриваються та доповнюються принципи культуродоцільності, природодоцільності принципом свобододоцільності.

Нами визначено і обґрунтовано модель педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів, в якій враховано доброзичливу, інтерактивну взаємодію вчителя і учня. Роль вчителя може виконувати вчитель-предметник, класний керівник, психолог та ін.

Перспективними напрямками подальшого нашого дослідження є вдосконалення змісту професійних проб як основи педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біблія. – К.: Українське біблійне товариство, 2006. – 1377 с.
2. Войтко А.І. Професійна активізація молоді на основі професійних проб. / А.І. Войтко, М.С. Янцур. – Рівне: МПУ ДЦЗ МОУ РДП. – 1996. – 55 с.

Мал. 2. Модель професійної проби як підґрунтя педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9-х класів

3. Комплект учебно-методической документации для проведения профессиональных проб. / Под. ред. С.Н. Чистяковой. – Кемерово, 1995. – 143 с.
4. Концепція профільного навчання в старшій школі. Затверджено наказом Міністра освіти і науки України від 11.09.09. №854 // Історія України. – 2010. – №5(645), лютий. – С. 5-8.
5. Сорока Г.І. Система педагогічної підтримки дітей в освіті. / Г.І. Сорока. – Х.: «Основа», 2003. – 77 с.
6. Янцур М.С. Словник – довідник з професійної орієнтації. / М.С. Янцур. – Рівне: РДГУ, 2010. – 124 с.

Резюме. В статті розроблена модель педагогічної підтримки професійного самоопределення учасників 8-9 класів на основі професійних проб.

Ключевые слова: педагогічна підтримка, професійне самоопределення, професійна проба.

The summary. In the article developed a model of pedagogical support professional self-determination of students 8-9 classes on the basis of professional tests.

Key words: pedagogical support, professional self-determination, professional test.

Одержано редакцією 24.01.2012 р.

УДК: 37.091.212.3:37.13.8

А.В. ЛУКАНОВСЬКА

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ УМІНЬ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ

Резюме. У статті приділено увагу етнопедагогічним засадам стимулювання розвитку творчих умінь підлітків, що довели свою спроможність у багатовіковій історії творення культурних цінностей українського народу. Ці засади реалізуються через численні засоби, які слугують формуванню творчої особистості в сучасній національній школі.

Ключові слова: стимулювання, розвиток, творчі вміння, підлітки, засоби української етнопедагогіки.

Постановка проблеми. У педагогічній науці найголовнішими категоріями є мета і засоби виховання. Досягнення мети обумовлюється його засобами. Вони мусять бути адекватні меті. Тому педагогіка сьогодні сконцентрувала свою увагу на пошуку нових технологій освіти й виховання. Досвід показує, що для реалізації головної мети виховання – олюднення людини – не втрачають свого значення апробовані у попередні епохи засоби. До таких належать і засоби української етнопедагогіки.

Науково-теоретичні напрацювання в галузі психології дають підстави дедалі ширше використовувати засоби етнопедагогіки в сучасному навчально-виховному процесі, адже центром педагогічної системи, побудованої на засадах народної педагогіки, є дитина, її складний, розмаїтий світ думок і почуттів, мрій і прагнень. Як цілісна система знань, ідей, форм і методів народна педагогіка (етнопедагогіка) ґрунтується на таких фундаментальних принципах, як самодіяльність особистості, гуманізм, виховання у праці, врахування вікових та індивідуальних особливостей дитини, єдність вимогливості з повагою до неї, віра у її сили та можливості. Жодна з відомих педагогічних систем не володіє такою кількістю і таким багатством форм і засобів впливу на особистість дитини у кожний віковий період, як народна педагогіка. До того ж усі її форми й засоби тісно поєднані між собою і становлять нерозривну цілісність.

Відомо, що складний щодо формування особистості підлітковий вік людини водночас особливо важливий для розвитку її творчого потенціалу та творчих умінь. Українська етнопедагогіка володіє великими можливостями формування творчих умінь молодших і старших підлітків. Ми намагаємося актуалізувати її принципи у сучасній освітній практиці. Нас цікавить також соціокультурний вимір праці, яку проводять педагоги з вияву та стимулювання розвитку творчих умінь підлітків на засадах етнопедагогіки. Відомо, що навіть з добре розвиненим у школі творчим потенціалом молодь іноді втрачає його після школи, і цей потенціал не реалізується в суспільстві. Отже, в підлітковому віці важливо розвинути не лише здатність творити, але й здатність своєю творчістю активно впливати на оточення, на культурно-соціальне життя, громадську активність. Цього вчить народна виховна традиція: масове залучення молоді до творення національної культури, самоорганізація дітей та молоді в гуртах, молодіжних громадах.

Аналіз актуальних досліджень. Загальні концептуальні положення щодо національного виховання на засадах народної педагогіки обґрунтували М. Г. Стельмахович, Є. І. Сявавко, Ю. Д. Руденко та ін., щодо застосування ідей і засобів народної педагогіки у навчально-виховному процесі – Т. С. Дем'янюк, Е. М. Цибуля, Н. М. Соломко, Л. В. Шемет, С. К. Стефанюк та ін. Сучасні педагоги працюють над питанням стимулювання розвитку творчих умінь підлітків на засадах української етнопедагогіки в межах існуючих організаційних форм навчання та виховання, намагаючись урізноманітнити їх та вдихнути нове життя в традиційні форми прилучення дітей до творчості. Зокрема роботі в цьому напрямку зі школярами підліткового віку присвячено ряд дисертаційних досліджень (Жорнова О. І., Костюк В. В., Роговенко М. М., Тесленко В. В., Шпак Л. М. та ін.). Акцентується увага на підлітковому віці, досліджуються особливості підліткового віку з позицій педагогіки життєтворчості (І. Д. Бех, І. С. Кон, О. О. Музика, В. О. Сельвалевська, Л. Осмак, Д. І. Фельдштейн та ін.). Питання особливостей творчого мислення, розробки методики дитячої творчості, потреби розвитку творчої уяви і фантазії упродовж всього періоду навчання, формування цілісної творчої особистості, яка результатами своєї творчої діяльності вдосконалює себе та інших, підіймаються у працях дослідників Д. Б. Богоявленської, М. Боришевського, О. С. Васильєвої, Т. Калініченко, В. Райкова та ін.

Більшість згаданих авторів розглядають креативні цінності етнопедагогіки безвідносно до віку вихованців. Виняток становлять праці Є. Сявавко та М. Стельмаховича, де подається вікова періодизація людини відповідно до традицій української народної педагогіки, звертається увага на особливості застосування певних засобів з огляду на їх ефективність у той чи той віковий період.

ЗМІСТ

Білявцева О.В. Духовна культура молоді: реалії та перспективи.	3
Овадюк О.О. Українська етнопедагогіка – важливий компонент національної системи освіти України.	6
Свердлова Т.Г. Становлення системного підходу як методологічного засобу вітчизняної педагогіки.	14
Петрук Л.П. Освітньо-виховна діяльність братських шкіл України XVI-XVIII ст.	18
Крат І.В. Щодо питання про роль Едукаційної Комісії (1773 р.).	23
Тимочко І.Б. Громадсько-педагогічна діяльність культурно-освітніх діячів Волинських братств у системі розвитку загальноосвітніх тенденцій.	25
Литвинова Н.В. Професійна компетентність як об'єкт дослідження науковців.	30
Нечипорук Л.І. Професійна компетентність вчителя ноосферної школи.	33
Ліончук Р.А. Становлення гендерного підходу до освіти та виховання в Україні.	37
Останчук М.В., Останчук Л.С. Проектна діяльність при навчанні: історія, теорія, практика.	40
Совзар О.М. Основні напрями педагогічно-просвітницької діяльності Юліана Романчука.	44
Мельничук Л.В. Тенденції соціального розвитку зрілості молодших школярів 60-80 роки ХХ ст.	47
Курок В.П. Інженерно-педагогічна освіта в Україні в період 90-і рр. ХХ ст.- початок ХХІ ст.	50
Галатюк М.Ю. Ціннісно-мотиваційна компетенція у контексті діяльнісної теорії навчання.	53
Шахненко В.І. Нищення української мови як одна із причин руйнування української національної культури і наступної демографічної кризи.	57
Поніманська Т.І. Нормативно-методичні орієнтири гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	63
Скрипник Н.І. Експериментальне вивчення вмінь старших дошкільників взаємодіяти з оточуючими.	68
Приймак О.П. Оптимальне поєднання методів навчання у процесі засвоєння учнями початкових класів табличних випадків арифметичних дій.	71
Шутяк В.Г. Початкове технічне моделювання з паперу і картону.	74
Симонович Н.В. Психолого-педагогічні передумови використання інтерактивних освітніх технологій в трудовому навчанні.	78
Грипич С.Н. Значення художньої літератури в розвитку особистої культури дитини.	82
Щетина Н.П., Литвин О.М. Методичні аспекти застосування ігрових технологій у графічній підготовці школярів.	86
Войтелева Г.О. Використання технологічної документації у процесі проектно-технологічної діяльності.	89
Войтко А.І. Моделювання професійної проби як підґрунтя професійного самовизначення учнів основної школи.	92
Лукашовська А.В. Стимулювання розвитку творчих умінь підлітків засобами української етнопедагогіки.	96
Яциур М.С. Підготовка майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи з учнями на основі алгоритму вибору професії.	100
Шевель Б.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій студентами педагогічних спеціальностей під час технічного проектування.	104
Лазаренко Н.Ю. Методика організації групової навчально-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з практикуму в навчальних майстернях з технології приготування страв.	107
Бордюк В.М. Професійний розвиток майбутніх вчителів засобами мотиваційного тренінгу.	111
Петренко О.Б. Практика впровадження гендерного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу.	115
Ковальчук Л.О. Педагогічний такт і тактика у контексті формування культури професійного мислення майбутніх педагогів.	120
Трофімчук В.М. Технічний дизайн – важливий етап підготовки майбутнього вчителя технологій до професійної діяльності.	127

<i>Шурин О.І.</i> До питання формування творчої особистості майбутніх учителів.	130
<i>Галай В.М.</i> Теоретичні аспекти формування професійної компетентності вчителів технологій.....	134
<i>Бордюк М.А., Шевчук Т.М, Бордюк Н.А.</i> Основні напрями формування знань про полімерні матеріали у майбутніх педагогів.	137
<i>Димченко С.С.</i> Духовне відродження особистості Богдана Депо в контексті розвитку Українського диригентського мистецтва.	142
<i>Відомості про авторів.</i>	147